Bijlage 2 'Gemeentelijke uitgangspunten en beleidsdoelen Stichting Texels Museum'

Structuurvisie
In de Structuurvisie voor 2020 'Texel op koers' heeft de gemeenteraad de gewenste ontwikkeling voor de economie, de ruimtelijke ordening en zorg en welzijn vastgelegd. De Structuurvisie vormt een toetssteen voor beleidsbeslissingen op deze terreinen en geeft richting aan de uitwerking daarvan. In drie lijnen en twintig onderwerpen wordt de Structuurvisie uiteengezet. Twee onderwerpen waarmee STM de meeste aansluiting heeft worden hieronder aangehaald.

Texel natuureiland
Het belang van Texel en de aangrenzende Wadden- en Noordzee voor zeldzame en bedreigde planten- en diersoorten en bijzondere terreintypen is heel erg groot. Door natuurontwikkeling en een consequent en deskundig beheer is dat belang in de afgelopen jaren zelfs toegenomen. Daardoor zijn er nog steeds buitendijkse kwelders bij Texel en zijn de gebieden waar een zoet-zoutwaterovergang bijzondere soorten een habitat biedt, uitgebreid. De rijkdom van de natuurgebieden en van het cultuurland vormt een belangrijke aantrekkingskracht voor toeristen en bewoners. Toegankelijkheid, voorlichting en educatie dragen bij aan het besef dat Texel in dit opzicht een heel bijzonder eiland is.

Een actief kunst- en cultuurbeleid
Naast natuur, rust en ruimte staat Texel ook bekend om zijn aantrekkelijke aanbod op cultureel gebied. Dit aanbod is een gewaardeerd onderdeel van de aantrekkelijkheid en variëteit als vakantie-eiland. De gemeentelijke gesubsidieerde Texelse musea verzorgen samen een totaalbeeld van de Texelse cultuurhistorie. Stichting Artex Kunstenschool Texel, Stichting Kopgroep Bibliotheken, de Texelse musea en de Historische Vereniging Texel leveren in overleg met de Texelse onderwijsinstellingen een bijdrage voor de cultuureducatie, inclusief de informatie over het culturele erfgoed, in het onderwijs. Texel staat voor de uitdaging zich te profileren als broedplaats van kunst en cultuur. Voor de eigen bevolking is daarbij van groot belang dat de leefbaarheid op het eiland, de Texelse identiteit en het Texelse erfgoed blijven behouden. Voor de toeristen geldt dat een divers cultureel aanbod Texel als vakantie-eiland alleen nog maar aantrekkelijker maakt.

Kadernota Texelse Omgevingsvisie 'Toekomst van Texel'
De nieuwe Omgevingswet stelt dat de gemeenten een omgevingsvisie nodig hebben. De omgevingsvisie is een vooruitblik (15-20 jaar) op de omgeving waarin we leven. Het gaat over waar en hoe we willen wonen, werken, recreëren, naar school gaan, ondernemen en spelen. Deze kadernota is een voorzet om te komen tot een vastgestelde Texelse Omgevingsvisie. Deze is in de raadsvergadering van september 2022 besproken. Hieronder worden een aantal aspecten belicht die in de kadernota zijn opgenomen die in verband kunnen worden gebracht met culturele doelstellingen en een bijdrage daaraan door de Stichting Texels Museum.

Meer dan ooit gaat het tegenwoordig om de thema's kwaliteit van leven (geluk, gezondheid, duurzaamheid en veiligheid), energietransitie, klimaatbestendigheid en circulaire economie. En vervolgens hoe je als gemeente door de inrichting van de leefomgeving en het beheer van de openbare ruimte positief kunt bijdragen aan de kwaliteit van deze thema's.

Per thema willen we een aantal concrete en meetbare doelen bereiken. In die doelen is opgenomen: We zorgen ervoor dat de woon- werk- en leefgebieden gezond zijn en dat rondom dorpskernen voldoende groene gebieden zijn om te bewegen, spelen en genieten. We bouwen bedrijven vooral op plekken binnen de bebouwde kom, die goed bereikbaar zijn met bus en fiets. Ook vinden we het belangrijk dat het cultuuraanbod met het aantal inwoners meegroeit.

Coalitieprogramma
In het coalitieakkoord ‘Bouwen aan vertrouwen, voor een sociaal en duurzaam Texel’ heeft de coalitie van Texels Belang, PvdA en GroenLinks in 2022 haar visie opgetekend. In de inleiding is aangehaald dat we blijven investeren in welzijn, sport, cultuur, stichtingen en verenigingen. De visie is vervolgens in acht programma’s ingedeeld. Deze programma’s zijn in het college-uitvoeringsprogramma 2022-2026 uitgewerkt waarin de maatschappelijke beleidsdoelen zijn geformuleerd. Deze vindt men ook terug in de programmabegroting 2023 en verder. De doelen waarmee Texels Museum de meeste aansluiting heeft worden hieronder aangehaald.

Programma ‘Mooi en gastvrij Texel’
Dit programma gaat over een gastvrij Texel. Over toerisme, landschap, natuur, groen, kust en strand, ruimtelijke ordening en de nieuwe omgevingswet.

Maatschappelijk beleidsdoel: Veilige kust met ruimte voor recreatie en natuur, biodiversiteit en wateropvang
Door inwoners en ondernemers bij de ontwikkelingen rond de kust te betrekken zorgt de gemeente ervoor dat de belangen van de inwoners zo goed mogelijk in de beheer- en beleidsplannen landen. Tevens worden de inwoners goed geïnformeerd waardoor er een groter draagvlak ontstaat en minder onnodig onbegrip is. Een groter en optimale verscheidenheid van dieren en planten in het ecosysteem op Texel zorgt voor een positief effect op klimaatverandering, waterkringloop, luchtkwaliteit, bestuiving en leefklimaat voor mens, plant en dier.

Maatschappelijk beleidsdoel: Bewust en waardevol bezoek stimuleren
Door de lusten van het toerisme meer direct zichtbaar ten goede te laten komen van de samenleving en bewoners kunnen we het unieke Texelse product verbeteren wat op zijn beurt weer bewuster en waardevoller bezoek stimuleert.

Programma ‘Samen beleven en bewegen’
Dit programma gaat over samen beleven en bewegen. Over sport, cultuur, musea en monumenten.

Maatschappelijk beleidsdoel: Kunst en cultuur stimuleren
Sport en cultuur zijn belangrijke elementen in onze samenleving. Voor preventie en sociale binding zijn ze van essentieel belang. We willen dat kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar met sport- en culturele activiteiten kunnen meedoen zonder hinder van (financiële) drempels. We willen dat er voldoende en divers aanbod is van culturele evenementen en dat onze cultuurhistorische elementen behouden blijven. Onze verenigingen en stichtingen willen we ondersteunen om toekomstbestendig te blijven. Texel kent een breed scala aan cultuur- en sportbeoefening en daaraan verbonden verenigingen en stichtingen. Ook in het Eilands model spelen sport en cultuur een belangrijke rol. Naast een sportpas voor 4- tot 18-jarigen is voor deze leeftijdsgroep ook een museumkaart en een vakantiekaart beschikbaar. We zien dat meerdere verenigingen en stichtingen het moeilijk hebben. Ledenaantallen lopen terug en het is lastiger vrijwilligers te vinden die zich echt aan een organisatie willen verbinden en zicht structureel willen inzetten.

Beleidsnota's
Het Toeristisch Toekomstplan Texel, de cultuurvisie en de erfgoednota zijn beleidsstukken. Het Toeristisch Toekomstplan Texel is in 2021 vastgesteld. De cultuurvisie 'Cultuur ontwikkeld/t' en de erfgoednota 'Texel is de Reede' zijn in 2017 vastgesteld. Hieronder zijn een aantal uitgangspunten en doelstellingen, die met de subsidie aan Texels Museum gerelateerd zijn, van de betreffende beleidsstukken uitgelicht.

Het Toeristisch Toekomstplan Texel
De gemeente Texel wil dat het geliefde karakter van Texel met haar eigen identiteit en uniciteit behouden blijft en als bestemming aantrekkelijk blijft voor bezoekers, inwoners en bedrijven en zelfs duurzaam verbeterd wordt. Voor 2030 streven we naar toerisme en recreatie dat waarde toevoegt en onderscheidend is voor de Texelse samenleving. Er moet een balans zijn tussen de Texelse economie en de ruimtelijke kernwaarden, zonder dat het unieke geheel van het eiland wordt aangetast. Ook bij het vergroten van de leefbaarheid van de eigen inwoners speelt toerisme een belangrijke rol. Denk hierbij aan een prettige leefomgeving, beschikbare woningen voor eigen bevolking of personeelshuisvesting, een optimaal voorzieningenniveau en een goede verkeerscirculatie. Texel, gelegen aan Unesco werelderfgoedlocatie Waddenzee, is in 2030 nog één van de weinige plekken in Nederland waar de kracht van de natuur echt voelbaar is. Iedere inwoner en gast, van welke komaf dan ook, moet van het authentieke eiland met haar cultureel erfgoed kunnen genieten. Nieuwe iconen die bewuste bezoekers aantrekken worden toegevoegd aan het toeristisch aanbod. En elke activiteit die op Texel wordt ondernomen is van een kwalitatief hoogwaardige beleving.

Landschap met authentieke elementen centraal
De eigenheid van Texel wordt in hoge mate bepaald door de gevarieerde rijkdom aan natuur en cultuurlandschappen. De combinatie erfgoed en Texel Principes versterken het landschap. De authenticiteit van het Texelse erfgoed en landschap heeft bescherming en ontwikkeling nodig. Elementen in het landschap die Texel uniek maken moeten behouden blijven. Het gaat dan om de schapenboeten, tuunwallen, kolken, schapen op de Hoge Berg, de kotters of andere historische schepen in de haven van Oudeschild, de vuurtoren, maar ook de typische Texelse bouwstijl hoort daarbij. Texel biedt een prachtige kustlijn met brede zandstranden en mooie duinen, maar ook de oostkant met de Waddenzee als natuurlijk werelderfgoed is van unieke waarde. Met het Waddenfondsproject 'Boeren, vissers en buitenlui' worden elementen in de Gouden Driehoek en de Prins Hendrik Zanddijk tot een verbindend verhaal toegankelijk gemaakt voor fietsers en wandelaars. Oudeschild kan samen met Museum Kaap Skil het historisch perspectief van de haven van Oudeschild verder uitwerken en doorontwikkelen. Ook valt te denken aan het verder uitdiepen van het verhaal rondom De Reede van Texel.

Bewust en waardevol bezoek
Texel wil op zoek naar en type bezoeker die past bij het eiland, een bezoeker die zich ervan bewust is dat hij te gast is op een eiland met een natuurlijke beleving. Het profiel van de bewuste of waardevolle bezoeker van Texel moet lokaal worden bepaald, maar zal gaan om een bezoeker die de kernwaarden van Texel omarmt, en dan vooral de rust en ruimte in de natuurlijke omgeving respecteert en zich hier ook naar gedraagt. Wat betreft marketing moet de focus liggen op kwaliteit van bezoekers (en niet op kwantiteit). Er moet een evenwicht zijn tussen toerisme en de gevolgen voor inwoners en bezoekers. We vragen in onze communicatie om respect voor de omgeving en benadrukken de kernwaarden ruimte en rust. Zorg ervoor dat het aanbod van activiteiten de bezoeker verleidt om andere plekken op het eiland te ontdekken, passend bij zijn behoefte. De verblijfssector weet de toerist al aardig te verleiden om ook in het laagseizoen te komen. Musea als Ecomare of Kaap Skil geven aan dat er nog voldoende ruimte is voor bezoekers in voor- en naseizoen. Het wordt steeds drukker in Nederland en ook op Texel. De gemiddelde inwoner van Texel vindt dat het niet nog drukker hoeft te worden in de toekomst. Van belang is te sturen op aantallen bezoekers op bepaalde locatie en dagtoerisme niet te stimuleren.

Cultuurvisie ‘Cultuur ontwikkeld/t’

De cultuurvisie omvat de ambities, visie en doelen van het gemeentelijke cultuurbeleid. De visie is ingedeeld in drie onderdelen;

A. Waarde, verdieping en diversiteit behouden en stimuleren;
B. Welzijn, sociale potentie en cultuureducatie behouden en stimuleren;
C. Werk, culturele identiteit van Texel versterken en uitdragen.

Onderdeel A gaat over verdieping en diversiteit in cultuur. Verdieping in het aanbod is terug te zien in de festivals en in de status die de Texelse musea nationaal en internationaal hebben. Verdieping op een bepaald segment boort een nichemarkt aan. Kleinschaligheid is een kracht binnen de cultuur op Texel en het (culturele) landschap dient als inspiratiebron. Onderdeel B gaat over de sociale potentie van cultuur en cultuureducatie. Cultuur heeft een verbindende factor binnen de gemeenschap. Het biedt een individu de mogelijkheid tot verdieping en versterking van zijn krachten en talenten. Door breed in te zetten op cultuuraanbod voor de jeugd kunnen we als eiland aantrekkelijk blijven voor de jeugd. Onderdeel C gaat over de economische potentie van cultuur en culturele identiteit. Een goed cultureel voorzieningenniveau draagt bij aan een positief vestigingsklimaat. Een divers cultuuraanbod trekt verschillende soorten publiek. Cultuurbelevers bevorderen de werkgelegenheid in de culturele sector en horeca. Texel heeft een rijke historie in de dorpse en agrarische cultuur. Het natuurlijke decor, de Texelse mentaliteit en de gemoedelijkheid hebben attractieve waarde die van belang is voor de ontwikkeling van kunst en cultuur op Texel.

Versterken en uitdragen van de culturele identiteit

Texel is gevormd op en rondom een keileembult. Het gebied daaromheen blijft veranderen door wind en zee. Hoewel de dijken sinds de laatste dijkverzwaring vastliggen, verandert de noord- en zuidpunt behoorlijk. De oneindige Hors heeft een uitgestrektheid die lijkt op een woestijn. Bij helder en warm weer lijken schepen in de verte boven het zand te zweven. Het gebied is makkelijk toegankelijk en de grote verscheidenheid aan landschappen heeft een aantrekkingskracht op bezoekers, zowel de cultuurminnende als de cultuurmakende. Naast het decor van het eiland heeft Texel een dorpse-sfeer. De sfeer is ongedwongen, toegankelijk en ontspannen en bepaalt mede de Texelervaring. In het voor- en het naseizoen richten we ons op bezoekers met een hogere koopkracht. We zetten in op verdieping. In verschillende dorpen wil de dorpscommissie meer aandacht besteden aan het culturele erfgoed dat het dorp uniek maakt. We stimuleren de lokale verenigingen, organisaties en vrijwilligers om samen te werken met professionele cultuurmakers en instellingen.

Erfgoednota ‘Texel is de Reede’

Het versterken van de eigenheid van Texel is de missie opgenomen in de erfgoednota. Het uitgangspunt is om erfgoed vanuit zijn omgeving te benaderen en te gebruiken als inspiratie voor toekomstige ontwikkelingen. Texel is ontstaan door een keileembult uit de late ijstijd die wij nu de ‘Hoge Berg’ noemen. De Hoge Berg, het gebied tussen Den Burg en Oudeschild, maakt met de haven en de Waddenzee deel uit van de Reede van Texel. Dit kerngebied is het speerpunt van de nota. De nota is ingedeeld in drie onderdelen;

A. Ontwikkelen, Texels eigen;
B. Behouden, zorg en opvang erfgoed in context;
C. Beleven en bewustwording, erfgoed als inspiratie.

Onderdeel A gaat over het (door)ontwikkelen van het Texelse (culturele) erfgoed en identiteit. Bij nieuwe ontwikkelingen is de geschiedenis en omgeving richtinggevend. Onderdeel B gaat over het behouden, versterken en beschermen van het Texelse (culturele) erfgoed en monumenten. Onderdeel C gaat over het beleven, uitdragen en bewustwording van het unieke Texelse (culturele) erfgoed.

Beleven, uitdragen en bewustwording van het Texelse (culturele) erfgoed

Het behoud en de ontwikkeling van cultureel erfgoed genereert nog meer aandacht als het beleefd kan worden door bewoners, bezoekers en ondernemers. De gemeente stimuleert vergroting van de kennis van de bijzondere diversiteit van het Texelse erfgoed bij bewoners en bezoekers. Het beleid is gericht op het trekken van landelijke en lokale belangstelling voor de geschiedenis van Texel en het zichtbaar maken/houden van de sporen van die geschiedenis. Het maritieme verleden krijgt de komende jaren speciale aandacht door de onderwaterarcheologie. Texel is dé plek waar je het erfgoed van de Hoge Berg en de Reede van Texel beleeft.